

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **«Психодіагностика»** **АНОТАЦІЯ КУРСУ**

Навчальна дисципліна «Психодіагностика» є необхідною складовою професійної підготовки майбутніх психологів. Психодіагностична діяльність становить ключовий – часто і початковий і кінцевий елемент в роботі психолога. Проведення психодіагностичного обстеження необхідне при психологічному консультуванні, психотерапії та інших видах діяльності в усіх напрямках практичної психології. Отже наявність глибоких знань та практичних вмінь здійснення психодіагностичної діяльності є невід’ємною складовою професіоналізму психолога.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

6 кредитів (180 годин): 108 годин аудиторної роботи, 72 години самостійної роботи.

МЕТА КУРСУ

Мета курсу – навчити особовий склад основним положенням сучасної психодіагностики, озброїти їх системою методів постановки психологічного діагнозу, фіксувати та описувати в упорядкованому вигляді психологічні відмінності між людьми і групами людей, об’єднаних за спільними ознаками, складати психодіагностичні методики.

Програмні результати навчання за навчальною дисципліною:

Випускник повинен:

Знати: предмет, структуру і методи сучасної психодіагностики як наукової дисципліни; особливості використання методів, що відносяться до об’єктивного, суб’єктивного та проєктивного підходів; етапи психологічного процесу, структуру психологічного діагнозу та причини помилок у діагнозі; принципи підбору психодіагностичних методів для обстеження; етичні принципи роботи психодіагноста з клієнтом.

Уміти: проводити психодіагностичне обстеження; обирати адекватний психодіагностичному завданню психодіагностичний інструментарій; робити правильний та обґрунтований психодіагностичний висновок (психологічний діагноз) на основі отриманих даних; застосовувати одержані знання в практичній діяльності; вирішувати психологічні завдання; аналізувати психологічно значущі ситуації та факти в професійній діяльності; визначати стратегію і тактику своєї поведінки в сучасних умовах; використовувати набуті знання з метою виконання професійних обов’язків.

Володіти: практичними навичками проведення психодіагностичних досліджень, а також порядку їх виконання; математичними та автоматизованими засобами психодіагностики.

Мати уявлення (бути ознайомленим): у проведенні судово-психологічної експертизи (обстеження потерпілих, підозрюваних чи свідків, формування психологічного висновку про ті чи інші якості особистості, рівня інтелектуального розвитку).

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Вивчення цього курсу передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей ОПП «Психологія» (див. Табл. 1).

У межах тем «Вступ до психодіагностики», «Психометричні основи психодіагностики», «Проективні методи в психодіагностиці», «Діагностика психічних станів, тривожності та емоційно-особистісної дезадаптації. Психодіагностика індивідуальної свідомості», «Психодіагностика особистості», «Психологічна діагностика інтелекту особистості», «Гостра стресова реакція та посттравматичний стресовий розлад. Їх діагностика», «Психологічна діагностика мотивації, лідерських якостей та міжособистісних взаємин», «Життєстійкість та професійна самоактуалізація особистості. Їх психологічне діагностування» та інших, курсанти працюють з інформацією, зокрема з використанням

мережі Інтернет, виступають з промовами і презентаціями, підготовленими ними як групові та/або індивідуальні проекти.

Теми занять та презентацій пов'язані із темами модулів, у межах яких здійснюється навчання.

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань курсантів здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань слухачів (курсантів, студентів) в Національній академії Національної гвардії України».

Компетентності, які курсант набуває в результаті навчання:

Таблиця 1

Компетентності та оцінювання рівня їх досягнення курсантами

Шифр	Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
ЗК-07	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Частково, в аспекті читання літературних джерел, виконання самостійних, контрольних робіт та обговорення на заняттях.	Міжсесійне (поточна та тематична перевірка), готовність до семінарів. Перевірка конспектів.
СК-01	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	Частково, в аспекті розуміння категоріально-понятійного апарату психології.	Міжсесійне (поточна та тематична перевірка), готовність до групових занять, активна участь у обговореннях під час практичних і групових занять.
СК-05	Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.	Частково, в аспекті розуміння використання психодіагностичних методик та їх інтерпритування.	Міжсесійне (поточна та тематична перевірка), готовність до групових занять, активна участь у обговореннях під час практичних і групових занять.

МІЖСЕСІЙНЕ ОЦІНЮВАННЯ (ПОТОЧНА ТА ТЕМАТИЧНА ПЕРЕВІРКА)

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах модулів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи на підґрунті перевірки конспектів.

Завдання для самостійної роботи оформлюються на зворотному боці конспекту, вітається структуровані форми запису (таблиці, блок-схеми тощо). Обсяг повинен бути розумним, багато тексту не гарантує відмінної оцінки. Необхідно обов'язково зазначати джерела, на які спирається відповідь.

Перелік завдань для самостійної підготовки:

1. Внесок у становлення психодіагностики Дж. Кеттела, А. Біне, Ф. Гальтона.
2. Використання психодіагностики в різних сферах людської діяльності. Особливості сучасної психодіагностики та її можливості.
3. Зв'язок психодіагностики з іншими науками. Види спостереження та їх основний зміст.
4. Основні види питань, які використовуються в анкетах та інтерв'ю. Психодіагностичні завдання.

5. Опис розподілу результатів тестів, орієнтованих на статистичну нормуВизначення помилки виміру та надійності тесту.
6. Вимоги до користувачів психодіагностичних методик.Психологічне завдання.
7. Засоби психодіагностикиРекомендації зі складання комплексу методик.
8. Основні принципи установок на відповідіМетоди інтерпретації.
9. Критичний очерк відносно модифікацій стимульного матеріалу тесту СондіВиконання методики «Незакінчені речення».
10. Репертуарні матриці.
11. Принципи організації лонгітюдних дослідженьПризначення методики Шкала соціального інтересу.
12. Проходження та опрацювання отриманих результатів за методикоюОсобистісні риси як психодіагностична категорія.
13. Психодіагностика особистості у контексті теорій рис особистостіПсихологічна характеристика дорослості.
14. Особливості застосування психодіагностичних методів стосовно дорослих людейМетодика визначення страху помилок.
15. Модель структури інтелекту Ч.-Е. Спірмена.
16. Модель структури інтелекту Л.-Л. Терстоуна.
17. Модель структури інтелекту Дж.-П. ГілфордаВиконання тесту «Рівень загальної обізнаності» та обробка результатів.
18. Виконання тесту виміру коефіцієнту інтелекту (IQ) Айзенка Психодіагностика та освіта.
19. Методи дослідження пам'ятіПоняття креативності.
20. Тести креативності (творчих здібностей)Теоретичні моделі ПТСР.
21. Критерії діагностики ПТСРШкала оцінки впливу травматичної події (Impact of Event Scale-R — IES-R).
22. Прямі методи психодіагностики мотиваційної сфери особистості.
23. Проективні методики, як методи дослідження мотиваційної сфери.Особливості проведення клінічного інтерв'ю.
24. Методики діагностики майндулнесс як риси особистості. Ресурси життестійкості.
25. Здоров'я та життестійкість.

Перелік літератури для читання:

Базова

1. Корольчук М.С., Осьодло В.І.: Психодіагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/За заг. ред М.С. Корольчука – К: Ельга, Ніка-Центр, 2010. - 400 с.
2. Гялян І.М.: Психодіагностика : навч. посіб. / І. М. Галян. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Академвидав, 2011. – 464 с. – (Серія «Альма-матер»)

Допоміжна

1. А.Карелин. Большая энциклопедия психологических тестов. Издательство: Эксмо, 2007 г. Твердый переплет, 416 с.
2. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2005. — 688 с: ил. — (Серия «Мастера психологии»).
3. Беседин А.Н., Липатов И.И., Тимченко А.В., Шапарь В.Б. Книга практического психолога: Часть 1. / Худож. оформитель В.М. Толдин/. – Х.: РИП «Оригинал», фирма «Фортуна-пресс», - 1996. – 302 с.: ил.
4. Бурлачук Л. Ф. Вступ до проектної психології. — Київ: Ніка-центр; Віст-С, 1997. — 128 с
5. Бурлачук Л. Ф.. Словарь-справочник по психодиагностике. 3-е изд. - СПб.: Питер, 2007. - 668 с.
6. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика. - СПб.: Питер, 2006.

7. В.Ф. Моргун, І.Г. Тітов. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий дім «Слово», 2009. – 464 с.
8. Венгер А.Л. Психологические рисуночные тесты: Иллюстрированное руководство. – М.: Владос-ПРЕСС, 2003. – 160с.; ил.
9. Глуханюк Н.С. Практикум по психодиагностике: учеб. пособие – 2-е изд., переруб. и доп. – М.: Издательство Московского психолого-социального института, 2005. – 216с.
10. Денисов А. Ф., Дорофеев Е. Д. Культурно свободный тест интеллекта Р. Кеттелла (Руководство по использованию). – СПб.: Иматон, 1996. – 17 с.
11. Еникеев М.И. Психологическая диагностика: Стандартизированные тесты. – М.: Питер, 2002. – 288 с.
12. Загальна психологія [Текст] : навч.посіб.для студ.вузів / Миколаїв.держ.гуманіт.ун-т ім. Петра Могили. - 2-ге вид.,допов.і переробл. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2004 – 219с.
13. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л.Зливков, С.О. Лукомська, О.В. Федан. – К.: Педагогічна думка, 2016. – 219 с.
14. Ильин, Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е.П. Ильин. – Санкт-Петербург : Питер, 2009. – 448 с. : ил.
15. Корольчук М.С. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я. - К.: ШКОС, 2002. - 272 с.
16. Леонтьев Д.А., Рассказова Е.И. Тест жизнестойкости. – М.: Смысл, 2006. – 63 с.
17. Л. Сонди. Учебник экспериментальной диагностики влечения. Второе переработанное издание. Пер. с немецкого. – Берн, изд-во Г. Губера, 1993.
18. Л.Н. Собчик. Метод портретных выборов. Адаптированный тест восьми влечений Сонди. – М., 1993.
19. Леонтьев Д.А. Тематический апперцептивный тест. 2-е изд., стереотипное. М.: Смысл, 2000. — 254 с.
20. Либин А. В. Психографический тест: конструктивный рисунок человека из геометрических форм / А. В. Либин, А. В. Либина, В. В. Либин. — М. : Эксмо, 2008. — 368 с. — (Психологическое образование).
21. Методики диагностики и измерения психических состояний личности/ Автор и составитель А.О.Прохоров. — М.:, 2004.- 176 с.
22. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с.
23. Практикум по психологии личности. — СПб.: Питер, 2001. — 560 с.: ил. — (Серия «Практикум по психологии»)
24. Профілактика самогубств серед військовослужбовців Національної гвардії України [Текст] : посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько та ін. / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2016. – 117 с.
25. Психологические тесты / Под ред. А.А. Карелина: В 2 т. — П86 М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999.—Т. 1.—312с.: ил.
26. Психологические тесты / сост. С. Касьянов. - М. : Эксмо, 2006. - 608 с.
27. Райгородский Д. Я. (редактор-составитель). Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие.– Самара: Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2001. – 672 с.
28. Реан А.А. Практическая психодиагностика личности: Учеб. пособ. – СПб.: Изд-во СПб ун-та, 2001. – 224 с.

29. Рисуночный тест Вартегга. М.: Смысл, 2004. Границы ... М.: Когито-Центр, 2011
 30. Рукавишников А.А. Опросник личностной ориентации (ЛиО). Руководство. Второе издание. НПЦ «Психодиагностика». Ярославль 1996.
 31. Собчик Л.Н. Рисованный апперцептивный тест РАТ. СПб: Речь, 2007. 32 с
 32. Тарабрина Н.В., Агарков В.А., Быховец Ю.В., Калмыкова Е.С., Макачук А.В., Падун М.А., Удачина Е.Г., Химчян З.Г., Шаталова Н.Е., Щепина А. И. Практическое руководство по психологии посттравматического стресса. Ч 1. Теория и методы. – М.: Изд-во «Когито-Центр», 2007.-2008 (Психологический инструментарий).
 33. Тарабрина Н. В. Практикум по психологии посттравматического стресса. — СПб: Питер, 2001. — 272 с: ил. —(Серия «Практикум по психологии»).
 34. Фетіскін Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М.. Соціально-психологічна діагностика розвитку особистості і малих груп. - М., Изд-во Інституту Психотерапії - 490 с., 2002
- Читати підручники (посібники) цілком не потрібно, вказівки щодо читання будуть даватись викладачем наприкінці лекційних занять.

Загальні критерії оцінок:

“відмінно” – курсант має зробити виступ за одним з питань семінару, приймати активну участь в обговорюванні виступів інших учасників, ставити витання, давати відповіді. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми, мати узагальнено-логічні схеми, таблиці тощо.

“добре” – курсант має зробити виступ за одним з питань семінару. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми.

“задовільно” – курсант має приймати участь в обговорюванні виступів інших учасників. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми.

“незадовільно” – курсант не готовий до заняття, не приймає участь в обговорюванні виступів інших учасників. Конспект не містить основну інформацію з певної теми.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ (РУБІЖНИЙ ТА ЗАКЛЮЧНИЙ КОНТРОЛЬ)

Метою заліку є контроль сформованості в курсантів системи знань і умінь з навчальної дисципліни. Перелік питань до заліку міститься в методичних вказівках до його проведення, що зберігаються на кафедрі і доступні для курсантів у будь-який час.

Залік здійснюється на підґрунті суми набраних балів отриманих підчас міжсесійного оцінювання (поточна та тематична перевірка), виконання завдань з курсу, а також ведення конспекту.

1. Кількість балів за ведення конспекту (самопідготовку) становить від 0 до 40 балів.
2. Кількість балів за аудиторну роботу (у межах вивчення курсу) становить від 0 до 40 балів.
3. Кількість балів, яку можна отримати під час заліку становить від 0 до 50 балів. До заліку допускаються курсанти, які попередньо за підсумками аудиторної та самостійної роботи одержали не менше 50 балів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності
- Курс передбачає індивідуальну та групову роботу.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни.
- Якщо курсант відсутній з поважної причини, він/вона презентують виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.

ОПП Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності підрозділів НГУ перший (бакалаврський) рівень

- Презентації та виступи мають бути авторськими, оригінальними.